

SOSYAL MEDYA İLE CEZA HUKUKU ARASINDAKİ İLİŞKİ NEDİR VE NE OLMALIDIR?

Engin Deniz ERGİN*

Özet

Sosyal medya günümüzde bireylere düşüncelerini ifade etmeleri için büyük olanaklar sağlamaktadır. İnternete erişim sağlayabilen bireyler günlük olaylara tepkisini bu platformlar aracılığıyla duyurabilmekte, etkileşime geçebilmektedir. Aynı zamanda bu platform basın tarafından da haberlerin yayılmasında hızlılığı dolayısıyla yoğun olarak kullanılmaktadır. Tüm bunların yanında sosyal medyada etkileşimler sırasında; suç unsuru olabilecek ifadeler, zararlı ve hukuka aykırı içerikler paylaşılabilir. Bu noktada ceza hukukunun sosyal medyayla ilişkisi önem kazanmaktadır. Bireylere sağlanan sanal ortamın, ifade özgürlüğü kısıtlanmadan veya en az derecede kısıtlanarak denetlenebilmesi, suçlar önlenirken kullanıcıların mağdur edilmemesi temel nokta olmaktadır. Platformun hem geniş bir ifade özgürlüğü aracı olması hem kolaylıkla suç işlenebilen bir yer olması ceza hukukunun müdahalesinin farklı olmasını gerektirmektedir. Özellikle ceza muhakemesi süreçlerinin faillere müdahale biçimi yine fiilin fail tarafından işlendiğinin tespitinde yaşanan zorluklar ilişkiyi karmaşık hale getirebilmektedir. Bu bildirinin amacı ceza hukukunun sosyal medyayla ilişkisinin uluslararası normlar, içtihatlar ve iç hukuk düzenlemeleri ışığında incelenerek, bu ilişkinin ne olması gerektiği hakkında öneriler sunmaktır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal medya, ifade özgürlüğü, temel hak ve özgürlükler, sosyal medyada işlenen suçlar, suç tespiti, suçla mücadele, ceza hukukunun sosyal medyaya müdahalesi.

* Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi 4. Sınıf Öğrencisi

Giriş

İnternet, 20. yüzyılın sonundan beri çağımıza damga vurmaktadır. İnternet, bilgisayarların birleşerek oluşturduğu bilgisayar ağıdır.¹ Bilgiye ulaşmada yarattığı kolaylık, bireylere ulaşmak istediklerine anında ulaşabilme imkanı vermiş ve bu fonksiyonuyla yüzyılın en önemli yönlendiricisi olmuştur. Siyasetten kültüre her alanda gelişmelerde belirleyici bir bilgi kaynağı haline gelmiştir ve önemini giderek artırmaktadır.

Sosyal medya, günümüz kitle iletişim araçlarından en önemlisi olan internetin gelişimiyle var olmuş bir platformdur. Bireylerin internette birbirleriyle girdiği etkileşimlerden, sosyal ağ uygulamalarından oluşmaktadır.² İnternetin bireylere kazandırdığı özgür, zamandan bağımsız, tüm dünyayı birbirine anlık bağlayan ortam sosyal medya uygulamalarının doğuşuna zemin hazırlamıştır.

Sosyal medyanın ifade özgürlüğü bakımından tartışmasız kilit önemi vardır. Her şeyden önce sosyal medyada bireyler diğer kitle iletişim araçlarındaki edilgen pozisyondan kurtulmuş; kolayca özne haline gelip bilgi edinmenin yanında görüşlerini de anlık açıklama imkanına sahip olmuş, platformun üretkeni pozisyonuna geçmiştir.³ Sosyal medya platformları sayesinde kitleler günlük olaylar karşısında bilgi paylaşımlarını, anlık tepkilerini aleni şekilde duyurabilmekte, siyasal-sosyal olaylara ilişkin görüşlerini açıklayabilmektedir. Bu da iktidarın en etkin denetim şekli olarak kabul edilen kamuoyu denetimi konusunda en kullanışlı ve dolaysız yolun oluşmasını sağlamıştır. Gazete, TV gibi kitle iletişim araçlarının aksine internet kimseye ait değildir, tekelleşmesi mümkün olmayan, mülkiyet anlayışının olmadığı bir sosyal ortamdır.⁴ Bu da bireylere kimseden izin almadan görüş açıklayabilme özgürlüğünü bahşetmektedir. Bireylerin kullanımının yanında, bu alanın basın tarafından da anlık haber paylaşımları için önemli ölçüde kullanıldığına şahit olmaktayız, günümüz internet haberciliğinin temel ayağı sosyal medya üzerinden yürütülmektedir. Bu da sosyal medyayı yalnız ifade özgürlüğü bakımından haber alma hakkı bakımından da incelemeyi zorunlu hale getirmektedir.

Günümüzde bu denli önemli bir alanın hukuk tarafından düzenlenmesi ihtiyacı ise gelişim hızıyla birlikte zorunlu olmuştur. Düşüncelerin dolaysız ifadesi ve demokratik gelişim bakımından hiçbir platformun sağlamadığı kolaylığı sağlayan alan, tüm bu etkileşimler sırasında bazı suçların da işlendiği bir ortam olmaktadır.

¹ Akıncı ve Alıç ve Er, 2003; 166.

² Gülseren, 2013; 16.

³ Canata, 2016; 187.

⁴ Akdeniz ve Altıparmak 2008; 1.

Bu da ceza hukukunun internetle ve sosyal medya platformlarıyla doğrudan temas kurması sonucunu doğurmuştur.

Ceza hukukunun platforma müdahalesinde ise orantılılık, ceza hukukunun ultima ratio (son çare) olması ve ifadelerdeki unsurların suç kapsamında mı yoksa bireyin özgürlük alanı içerisinde mi değerlendirileceğinin tespitindeki yorum metodu önemli olmaktadır.

İfade Özgürlüğü ve Sosyal Medya

İfade özgürlüğü Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 10. ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi 19. maddesinde tanımlanmış ve güvence altına alınmıştır. İki sözleşmedeki tanımlar da incelendiğinde bu özgürlüğün:

- 1) Bilgi ve düşünceleri araştırma ve edinme özgürlüğü,
- 2) Kanaat özgürlüğü
- 3) Bilgi ve düşünceleri aktarma özgürlüğü

şeklinde gruplandırılabilir üç unsurdan oluştuğu göze çarpmaktadır.^{5 6} Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AIHM) yerleşik içtihatlarından olan Handyside/Birleşik Krallık kararında ifade özgürlüğü en bilinen haliyle tanımlanmıştır. Bu içtihadı göre sadece toplumun ve devletin olumlu, doğru ya da zararsız gördüğü “haber” ve “düşüncelerin” değil, devletin ve halkın bir bölümünün olumsuz ya da yanlış bulduğu, onları rahatsız eden haber ve düşüncelerin de serbestçe ifade edilebilmesi ve bireylerin bu ifadeler nedeniyle herhangi bir yaptırıma tabi tutulmayacağından emin olmaları gerekir. İfade özgürlüğü, çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin temeli olup bu özgürlük olmadan “demokratik toplumdan” bahsedilemez.⁷

Anayasa'nın 26. Maddesi de ifade özgürlüğünü güvence altına alırken “düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” kenar başlığını kullanmış, madde içeriğinde resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir alışverişine vurgu yapmıştır. Sosyal medya bu hususta da önem kazanmaktadır zira bu platform tam olarak bağımsız ve kimseden izin almaksızın haber ve fikir alışverişinin mümkün olduğunun somutlaşmış örneğidir.

Bu denli özgürce iletişim sağlayan bir ortamın herhangi bir suça elverişli ortam hazırlamaması beklenemeyeceğinden; elbette sosyal medya ifade özgürlüğüne sağladığı tüm kolaylıkların yanında birtakım suçların işlenmesine veya bireylerin

⁵ Akdeniz ve Altıparmak, 2008; 50.

⁶ Aynı yönde: Anayasa Mahkemesi B.No: 2013/2602, 23.1.2014; § 40.

⁷ Handyside / Birleşik Krallık, 1976; § 49.

önemli haklarından olan masumiyet karinesi ve kişilik haklarının saldırıya uğraması noktasında, ciddi eksiklikler yaratabilmektedir. Bu yüzden sosyal medya platformlarında yapılan yayınlar denetlenirken, ifade özgürlüğüyle diğer haklar arasında denge kurulabilmesi ve sansür algısı yaratılmadan, bireylerin düşüncelerini ifade ederken cezalandırılma korkusu yaşamayacağı mekanizmaların kurulması ceza hukuku ile sosyal medya ilişkisinde, geniş anlamda internet ve hukuk ilişkisinde kilit rol oynamaktadır. Kurulacak mekanizmalar hakkı kanunla sınırlama mantığından yola çıkılarak değil, düzenleme yaparak her hakkın kullanılmasını güvence altına alma perspektifinden yapılmalıdır. Çıkarılacak kanunlarla hakkında düzenleme öngörülen özgürlüğü sınırlamadan, o özgürlüğün ve bağlantılı diğer özgürlüklerin kamu yararı gözetilerek etkin kullanılması sağlanmalıdır.⁸ Tüm bunların yanında ceza hukukunun son çare (ultima ratio) olması ilkesi unutulmamalı ve bu alanda yaptırımlar belirlenirken son derece dikkatli olunmalı, temel hak ve özgürlüklerin gereksiz biçimde kısıtlanması yoluna gidilmemelidir.⁹

Uluslararası Düzenlemeler

Uluslararası hukukta Avrupa Konseyi'nin 2001 tarihli Siberaç Söleşmesi internette zararlı ve hukuka aykırı içeriklerle ve ek olarak bilgisayar sistemleri aleyhine işlenen suçlarla mücadeleyi ceza ve ceza muhakemesi hukuku açısından ilk ele alan antlaşmadır.¹⁰ Söleşmenin genelinden çıkan sonuç ise bu alanlardaki mücadele bakımından taraf devletlerin mevzuatlarının uyumlulaştırılması ihtiyacıdır. Alandaki ikinci düzenleme ise söz konusu sözleşmeye ek olarak çıkarılan Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığının Cezalandırılması Hakkında Ek Protokol'dür. Üçüncü olarak da Türkiye'nin de taraf olduğu Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Söleşmesi imzalanmıştır. Bu üç önemli uluslararası belgede ve bunların hazırlık sürecindeki komisyon raporlarında dikkat çeken önemli nokta "erişimin engellemesi" tedbirinin tartışılmış ve bu tedbirin uygulanmasına genel olarak olumsuz bakılmış olmasıdır. Hem AB hem Avrupa Konseyi internet ortamında işlenen suçlarla mücadelenin önemine özellikle vurgu yapmış, cezalandırmanın gerekliliğini belirtmiştir ancak erişimin engellenmesini teknik olarak da elverişsizliğinden yola çıkarak uygun bir seçenek olarak değerlendirmemiştir. Yalnız zararlı içerikler konusunda çocukların korunması bağlamında filtreleme seçeneği masaya yatırıldığında, belirli şartlarla filtrelemenin

⁸ Şen, 2014; 285, 286, 291.

⁹ Özbek, 2002; 105.

¹⁰ Akdeniz ve Altıparmak, 2008; 83.

olabileceği öne çıkmış ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince tavsiye kararına¹¹ bağlanmıştır. Burada öne çıkan şartlar şunlardır:

- 1) Filtreleme, belli ve açıkça teşhis edilebilir içerikle ilintili olmalı,
- 2) İçeriğin hukuka aykırılığı konusunda yetkili ulusal makamca alınmış karar olmalı,
- 3) Bu karar AIHS 6. Maddesinin gereklerine uygun bir yargısal makam veya düzenleyici kurulca incelenebilmeli,
- 4) Yaygın engellemeden kaçınılmalı, engelleme yalnız olumsuz etkilenecek grubu kapsamalıdır.¹²

Türkiye’de Sosyal Medya ile Ceza Hukuku İlişkisi

İnternetin hızlı gelişimi, sosyal medya platformlarının ortaya çıkışı ve hızla bir haberleşme ortamına dönüşmesi, Türkiye’de de bu alanda düzenlemeler yapılmasını zorunlu kılmıştır. Öncesinde TCK’nın 301. maddesi, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve Basın Kanunu gibi alanı özel olarak düzenlemeyen kanunlar eliyle düzenlemeler yapılmış, sonrasında şuan bu alanı düzenleyen temel kanun olan 23 Mayıs 2007 tarihinde 5651 Sayılı İnternet ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun yürürlüğe girmiş, söz konusu kanun günümüze kadar çokça değişiklik geçirmiştir.¹³ Kanunun gerekçesi internet ortamının sağladığı imkanların suistimal edilmesi suretiyle işlenen suçlarla mücadele konusunda etkin ve doğru yapılanmayı mümkün kılacak özel bir kanun çıkarılmasıdır.¹⁴ Kanun amaç ve kapsam başlıklı birinci maddesinde belirttiği üzere içerik, yer ve erişim sağlayıcılara yükümlülük yüklemekte ve suçlarla yine erişim, yer ve içerik sağlayıcılar üzerinden mücadeleyi düzenlemektedir. İkinci maddesinde ise bu tanımlar daha ayrıntılı düzenlenmiştir.

Kanun genel olarak incelendiğinde; yeni suçlar ihdas edilmediği, kanunda sayılan katalog suçları ve etkisini ortadan kaldırmayı amaçlayan, ceza muhakemesi hukukuyla idare hukukunu içeren karma bir yapısı olduğu görülebilmektedir.¹⁵

Kanunda; erişim, yer, içerik sağlayıcılara yüklediği yükümlülük maddelerinden sonra 8. maddesi ve devamında erişim engellemesine tabi tutulacak katalog suçlara yer verilmiş ve erişim engellemesi usullerini düzenlenmiştir. Kanunda yer verilen

¹¹ CM/REC(2008)6

¹² Akdeniz ve Altıparmak, 2008; 86.

¹³ RG: 26530, 23.5.2007

¹⁴ 5651 Sayılı Kanun Teklifi, 2007.

¹⁵ Akdeniz ve Altıparmak, 2008; 16.

ve varlığı hakkında yeterli şüphe bulunması halinde erişimin engellenmesi kararı verilecek suçlar şunlardır:

- a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;
 - 1) İntihara yönlendirme (madde 84),
 - 2) Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra),
 - 3) Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190),
 - 4) Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194),
 - 5) Müstehcenlik (madde 226),
 - 6) Fuhuş (madde 227),
 - 7) Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228),
- b) 25/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar.

Aynı maddenin ikinci fıkrası adli makamların erişimin engellenmesi kararını alma usullerinden bahsetmiştir. Erişim engellenmesi kararının bir koruma tedbiri olduğundan söz edilmiş olsa da doktrinde bunun CMK'daki koruma tedbirlerinden farklı olarak kovuşturmayı güvence altına alma amacından çok, web sitesini engellemek suretiyle ihlali sona erdirmeyi amaçladığı görüşü ağır basmaktadır.¹⁶

Adli makamlara verilen erişim engelleme yetkisi yanında kanunun 8. maddesinin 4. fıkrasında katalog suçlardan bir kısmının söz konusu olması halinde yurt içi yurt dışı farkı gözetmeksizin, diğerleri için de içerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında olması halinde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu (BTK) Başkanına verilmiştir. Devamında Başkanın yayın yapanların kimliklerini belirlemesi halinde Cumhuriyet Savcısına suç duyurusunda bulunacağını ve soruşturma sürecinin bu şekilde işleyeceğini belirtmiştir. Bu usul, kimlik belirlemenin mümkün olmadığı hallerde idari bir makamın aldığı tedbir kararını sonu olmayan bir icrailik gücüne ulaştırabilmektedir. Bu noktada sakıncalı bir hüküm olmasının yanında suçun işlendiği konusunda yeterli şüphenin tayininin idari bir makama bırakılması sakıncalıdır. Yargı yetkisinin Anayasaya aykırı biçimde idari makama devri şüphesi oluşmaktadır ancak AİHM'in bu konuda aksi yönde içtihadı vardır.¹⁷ Söz konusu içtihadı göre idari makamın kararına karşı yargı yolu açıksa idari makama bu tür yargı benzeri yetkiler verilmesi sözleşmeye uygundur. Ancak bu hususta da Akdeniz ve Altıparmak'ın dikkat çektiği üzere yurt dışı merkezli içerik ve yer sağlayıcıların idari yargı yolundan yararlanma olanakları kısıtlı olmaktadır.¹⁸

¹⁶ Akdeniz ve Altıparmak, 2008; 16.

¹⁷ Öztürk / Almanya, 1984; § 56.

¹⁸ Akdeniz ve Altıparmak 2008; 17.

Kanunda 2014 ve 2015 yıllarında önemli değişiklikler gerçekleşmiş ve kanuna önemli maddeler eklenmiştir. 2014 değişikliklerinde özel hayatın gizliliğinin korunması bakımından erişim engelleme tedbirleri düzenlenmiştir. Yine Başkana doğrudan engelleme yetkisi verilmiş ancak hakim onayına sunulması yirmi dört saatle sınırlanmıştır. Aynı şekilde kişilik haklarına saldırı hallerinde de erişimin engelleme öngörülmüş ancak hakim kararına bırakılmıştır.

Kanunda 2015 değişikliklerinde ise göze çarpan husus Başbakanlığa ve Bakanlıklara Başkandan erişim engelleme talep etme yetkisi verilmesidir. 8/A maddesinde yer alan unsurlar incelendiğinde “milli güvenlik”, “kamu düzeninin korunması” gibi muğlak kavramlara yer verildiği görülmektedir. Temel hak ve özgürlükleri kısıtlanmasını düzenleyen bu tip kanunlarda daha açık kavramlar kullanılması “öngörülebilirlik” bakımından zorunludur. Aksi takdirde bu düzenlemeler temel hak ve özgürlükler bakımından daraltıcı yorumla kısıtlanmaya açık kapı bırakır nitelikte olacaktır. Bu hususta AİHM bir bilgi kaynağına erişim kısıtlamasının, muhtemel kötüye kullanma durumlarına karşı sunulan hukuki kontrol güvencesi konusunda etkili olması gerektiğinin altını çizerek belirlilik ilkesi çerçevesinde sınırları kesin olarak çizilmiş bir yasal çerçevede ifade özgürlüğüne sınırlamalar getirilmesinin gerektiğini belirtmiştir.¹⁹

5651 sayılı kanunun içerik ve yer sağlayıcılarına yükümlülükler yükleyen maddeleri de temel haklar ve özgürlükler bakımından incelenmesi gereken maddelerdir. Örneğin kanunun 4. maddesinin 3. fıkrası ve 5. maddesinin 5. fıkrası Başkanlığa içerik sağlayıcıdan istediği bilgileri gereksiz talep etme yetkisi vermiştir. Bunun yanında yine 5. maddenin 3. fıkrası yer sağlayıcılara trafik bilgilerini saklama yükümlülüğü getirmiştir. Dolayısıyla bu bilgiler de talep edildiğinde Başkanlığa teslim edilecektir. Bu düzenlemeler, sosyal medya platformlarında bireyin görüşünü açıklarken izlenme korkusu yaşamasına sebep olmaya açıktır. Bu durum, özel hayatın gizliliği konusunda Anayasa gereği açık düzenlemelerle kısıtlama yapılması zorunluluğunun ihlali anlamını taşıyabilecek ve yine ifade özgürlüğü konusunda bireyi otokontrole itebilecektir.

Türkiye’de sosyal medya ile ceza hukuku ilişkisi bağlamında değinilecek bir konu da sosyal medya üzerinden işlenen suçların soruşturulması ve kovuşturulması sorunlarıdır. Yukarıda değindiğimiz gibi Türkiye’de siber ortamlarda işlenen suçlarla ilgili bir soruşturma-kovuşturma yasası bulunmamakta, 5651 sayılı kanun yalnız ihlalin ortadan kaldırılması bakımından düzenlemeler getirmektedir. Bu bakımdan suçların sosyal medya ortamlarında işlenmesi durumunda normal muhakeme usulleriyle soruşturma-kovuşturma yürütülmektedir. Suçların sosyal medya platformlarında işlenmesinde paylaşımın yapılmasıyla fiil gerçekleşmiş

¹⁹ Ahmet Yıldırım/Türkiye 2012; § 64.

olacaktır. Bu fiillerin yukarıda değinilen ifade özgürlüğü içinde mi kalacağı yoksa suç mu oluşturacağı hususlarında AİHM içtihatları çerçevesinde yorumlama gereği bir yana, ceza muhakemesinde birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Söz konusu platformda paylaşımında bulunan kişinin eylemi kabullenmemesi, sosyal medya hesabının kendisi tarafından yönetilmediği iddiasında bulunması durumlarında soruşturmalar tıkanabilmekte, teknik imkanlar yetersiz kalabilmektedir. Bu noktada uluslararası sosyal medya platformlarıyla iletişim ve bilgi paylaşımı halinde olabilmek soruşturma makamı açısından kritik önemdedir. Aynı zamanda soruşturma yürüten kolluğun teknik yönden yeterliliği de dikkat edilmesi gereken bir konudur.²⁰

Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin bir kararında²¹: Ancak; sanığın kendisine zayıf not veren öğretim görevlisi, mağdur ile birkaç kişiye gönderdiği "e-posta" iletilisiyle mağdura sövmekten ibaret eyleminde; "Sözü edilen iletiyi internet servis sağlayıcısından gönderen bilgisayarın (İ.P) numarasının sorulması, bu yolla bilgisayarın kime ait olduğunun saptanması sonucuna göre; İnternet kafe gibi umuma açık yerlerde bulunan bir bilgisayardan ileti gönderilmiş ise sanığın beraatine, sanığın evi ya da işyerinde bulunan kişisel bilgisayarından gönderilmiş ise mahkumiyetine, Olayla ilgisi bulunmayan bir üçüncü kişinin kişisel bilgisayarından gönderilmiş ise, bu şahsın tanık olarak dinlenmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekir." şeklindeki hükmü suçların önlenmesi konusunda caydırıcı olamaması bir yana, adalet duygusunu tatmin etmekten uzaktır. Bu yüzden, sosyal medya üzerinden işlenen suçlarla ilgili yürütülen soruşturmalarda failin tespiti konusunda yöntemlerin geliştirilmesi önemli olmaktadır.

Sonuç

Çağımızın getirdiği en büyük imkan olduğu tartışmasız olan internetin, bireylerin etkileşimlerinin oluşturduğu bütün olan sosyal medyayı oluşturması sınırları belirsiz bu alanla ilgili düzenlemeler yapma ihtiyacını zorunlu kılmıştır. Ancak kamuoyu denetiminin en hızlı şekilde gerçekleşebildiği ve kamuoyunu ilgilendiren haberlerin en çabuk yayılabildiği bu platformun düzenlenmesinde özenli olmak toplumun demokratik gelişiminde önemi yadsınamaz. Elbette modern toplumlarda bu kadar yaygın kullanılan ve tartışılan bir platformun hukukun düzenleme alanına girmesi kaçınılmazdır. Düzenlenmeyen alan, suçların rahatça işlenmesine zemin hazırlayıp özgürlüklerin kullanılmasının fiilen imkânsızlaştırılmasına açık olacağından; aslında bu düzenlemeler dikkatli yapılması kaydıyla özgürlükleri kısıtlayıcı değil, kullanımını kolaylaştırıcı olabilecektir.

²⁰ Gülseren, 2013; 31,32.

²¹ Yargıtay 4. CD, K. 2005/21445.

Bu denli geniş platformlar hakkında düzenleme yapılırken idare ve kanun koyucu tarafından oldukça hassas davranılmalı, sosyal medya platformları üzerinde tümüyle bir kontrol mekanizması kurmaktan ziyade zararlı ve hukuka aykırı içerikle mücadele etme perspektifinden yola çıkılmalıdır. Özellikle ifade özgürlüğü ile diğer hak ve özgürlükler arası denge gözetilmeli, sansüre zemin hazırlayacak geniş yoruma açık erişim engellemesi sebeplerinden uzak durulmalı, düzenlemeler AB normlarına ve diğer uluslararası hukuk normlarına uygun olmalıdır. İfade özgürlüğünü sınırlandıracak düzenlemeler yapılması hususunda özellikle kamusal nitelik taşıyan konularda eleştirel paylaşımlarda AİHM içtihatları dikkate alınarak ifadenin hakaret vb. suç oluşturup oluşturmadığı veya başka bir kişilik hakkı ihlal edip etmediğinin denetlenmesiyle özgürlük gereğinden fazla kısıtlanmadan kullanılabilir. Bu konuda AİHM'in yukarıda da bahsedilen Handyside kararı yol gösterici olmalıdır.

Sosyal medyada basın paylaşımlarının düzenlenmesi hususunda AİHM'in şu içtihadı temel norm olmalıdır: "Sadece basının bilgi ve düşünceleri yayma ödevi yoktur, aynı zamanda kamunun bu bilgi ve düşünceleri alma hakkı vardır."²² Sosyal medya, geleneksel medyanın aksine muhalif seslere geniş eleştiri ortamı sağladığı için bu alandaki düzenlemenin kamunun bilgi alma hakkını kısıtlamamasına dikkat edilmelidir.

İdari tedbirler için düzenlemeler yapılırken idari kurumlara interneti izleme yetkisi internet kullanıcıları bireylerin güvensizlik hissiyle otokontrol sağlaması düzeyine getirilmemeli, özel hayata müdahale edecek biçimde trafik bilgisi izleme yetkileri verilmemelidir.

Sosyal medya yayınlarına derhal erişim engellemesine mesafeli durulmalı, en az sınırlayıcı yöntemle var olan gereksinimler karşılanmalıdır.

Tüm bu incelediğimiz ve daha da fazlası sonucunda ülkemiz yasalarının AB ve diğer uluslararası normlarla uyumlu hale getirilmesi ve AİHM kararlarının bu düzenlemelere ışık tutması kaydıyla sosyal medya ile ceza hukuku ilişkisinin düzenlenmesinin zaruri olduğu sonucuna varmaktayız.

²² Lingens/Avusturya, 1986; § 26.

Kaynakça

Akdeniz, Y. ve Altıparmak K. (2008). İnternet: Girilmesi Tehlikeli ve yasaktır, Ankara: İmaj Yayınevi

Akıncı, H. ve Alıç, A. E. ve Er, C. (2004). Türk Ceza Kanunu ve Bilişim Suçları. *İnternet ve Hukuk; Atamer, Y. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınevi*, 157-275

Canata, F. (2016). 5651 Sayılı Kanun Kapsamında İnternet Düzenlemeleri ve Düşünce-İfade Özgürlüğü Üzerine Bir Değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği* 30,2, 185-205

Gülseren, F.Ş. (2013). İnternet Ortamında İşlenen Hakaret Suçları. *Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 4,1, 15-33

Özbek, V.Ö. (2002). İnternet Kullanımında Ortaya Çıkabilecek Bazı Ceza Hukuku Sorunları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4,1, 101-158

Şen, E. (2014). İnternet Hukuku ve Kişilik Haklarının Korunması. *Nevşehir Barosu Dergisi* 1, 285-291

AIHM Handyside / Birleşik Krallık, 7.12.1976, Seri A, No:24

AIHM Ahmet Yıldırım / Türkiye, B.No: 3111/10, 18.12.2012

AIHM Lingens / Avusturya, 8.7.1986, Seri A, No: 103

AIHM Öztürk / Almanya, 21.2.1984, Seri A, No:73

Anayasa Mahkemesi B.No: 2013/2602, Karar Tarihi: 23.1.2014

Yargıtay 4.Ceza Dairesi E. 2004/8763 K. 2005/21445 T. 5.12.2005

İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, Kanun No:5651. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5651.pdf>

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 6 Mart 2008 tarihli Tavsiye Kararı, CM/Rec(2008)6.

[https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec\(2008\)6&Language=lanEnglish&Ver=original&direct=true](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec(2008)6&Language=lanEnglish&Ver=original&direct=true)

5651 Sayılı Kanun Teklifi (2007). <http://www2.tbmm.gov.tr/d24/2/2-1914.pdf>